

потенціалу. Раціональний менеджмент трудових ресурсів у поєднанні з дієвою системою матеріального стимулювання цілком спроможний забезпечити ефективне використання наявних ресурсів та створити передумови для їх нарощування.

ЛІТЕРАТУРА

1. А.Е.Юзефович. Аграрный ресурсный потенциал: формирование и использование. – К.:Наукова Думка, 1987.- С.175.
2. В.М.Трегобчук. Економічні проблеми відтворення і модернізації ресурсного потенціалу АПК./Економіка АПК. – 1999. – №1. – С.54-58.
3. Методичні вказівки по плануванню закупок сільськогосподарської продукції районам та господарствам з урахуванням ресурсного потенціалу / Дер-жагпропром УРСР. К., 1986. -С. 23.
4. Т.Шаталова. Ресурсный потенциал и размеры сельскохозяйственных предприятий // АПК: экономика, управление. – 1999. -№7. – С.49-57.
5. Ю.Д.Білик. Економічні проблеми агропромислового комплексу в умовах формування ринкових відносин – К.:РІЦ УААНП, 1997. -С. 200.

УДК 364.48

ОРГАНІЗАЦІЙНО–ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ СЕЛА

В.М.Бутенко, аспірант

Сумський національний аграрний університет

Тісний взаємозв'язок і взаємозалежність ефективного розвитку та функціонування соціальної сфери села та сфери матеріального виробництва дає нам можливість стверджувати, що соціальний розвиток села, відтворення умов життя на селі можна регулювати за допомогою системи економічних, організаційних, правових та інших механізмів.

Розглядаючи механізми, які забезпечують ефективне функціонування соціальної сфери села, необхідно відмітити, що ми маємо на увазі не відірваність їх, а навпаки, вбудованість у загальнонародний господарський механізм. Механізми ефективного функціону-

вання підприємств АПК та соціальної сфери розглядалися цілим рядом авторів [1- 8]. Спираючись на ці дослідження, ми прийшли до висновку, що соціальна сфера села повинна функціонувати не відокремлено від інших сфер економіки. А це означає, що механізми ефективного функціонування соціальної сфери повинні володіти якостями, які притаманні всім господарським механізмам: цілеспрямованістю, інтеграційністю, гнучкістю, дієздатністю та ін. Таким чином, ставлячи завдання виділити та дослідити механізми ефективної діяльності соціальної сфери села, нам необхідно спочатку їх окреслити та систематизувати.

Організаційно-економічний механізм повинен бути направлений на підготовку та реалізацію наступних основних управлінських рішень орієнтованих на підвищення рівня розвитку соціальної сфери села:

1. Комплексну оцінку рівня розвитку соціальної сфери села визначену на основі інтегрального показника. При цьому інтегральна оцінка рівня розвитку соціальної сфери повинна включати всі умови життєдіяльності людей певного населеного пункту.
2. Організацію управління соціальною сферою села, яке передбачає планування її розвитку на місцевому рівні. При цьому інтеграція агропромислового комплексу та соціальної сфери села є необхідною умовою підвищення ефективності їх діяльності.
3. Запровадження організаційно-економічно-правової відповідальності місцевих органів влади за стан соціальної сфери та вирішення проблем її подальшого розвитку.
4. Забезпечення реальної економічної вигоди для підприємств агропромислового комплексу від діяльності соціальної сфери села. Стимулювання підтримки соціальної сфери за рахунок коштів агропромислових підприємств.
5. Підвищення рівня життя сільських жителів та повне задоволення їх потреб за рахунок стимулювання розвитку соціальної сфери та збільшення доходів за рахунок підвищення ефективності діяльності агропромислового виробництва.

Організаційно-економічний механізм ефективного розвитку соціальної сфери села ми бачимо як сукупність систем, що сприяють комплексному узгодженню економічних інтересів підприємств агропромислового комплексу, місцевих органів влади та жителів сільської місцевості в сфері задоволення потреб. Складовими організаційно-економічного механізму є наступні системи: фінансово-кредитна; система планування; організаційна система; система регулювання та управління.

Основою організаційно-економічного механізму ефективного функціонування соціальної сфери виступає фінансово-кредитна система підтримки та розвитку соціальної сфери (рис.1).

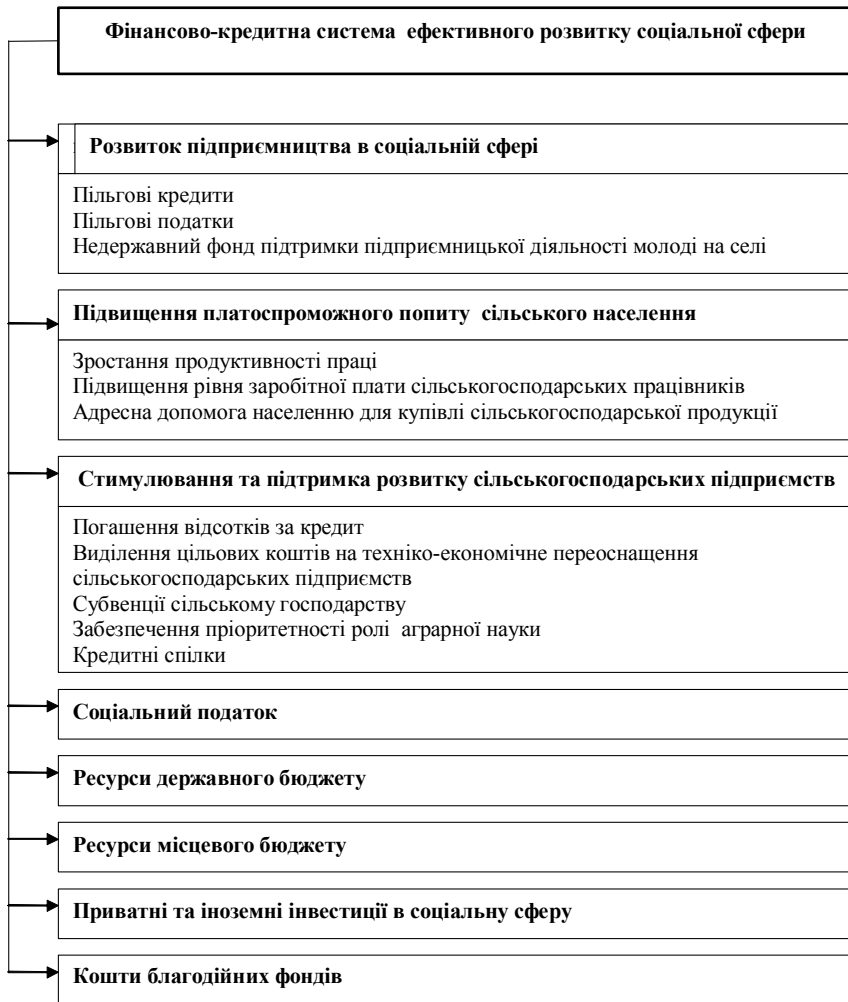
Протягом довгого часу на утримання і розвиток соціальної сфери села використовувалися переважним чином кошти сільськогосподарських та інших підприємств та організацій, розташованих в сільській місцевості.

Але в ринкових умовах основною метою новостворених аграрних формувань є ефективна сільськогосподарська діяльність, максимізація прибутку і аж ніяк не турбота про соціальну сферу. Але без розвитку соціальної сфери ефективна діяльність зазначених підприємств неможлива, що й зумовлює необхідність реформування фінансових відносин у соціальній сфері села.

Сьогодні необхідно створити такі умови, щоб приватним підприємцям, які функціонують у соціальній сфері, було вигідно відкривати свої філії саме в сільській місцевості. Ми пропонуємо ті підприємства, які реалізують інвестиційні проекти в занепадаючих сільських поселеннях, повністю звільнити від податку на прибуток протягом першого року їхньої роботи, а в наступні шість років поступово збільшувати частку податку на прибуток, яка буде сплачуватися до бюджету (від 50% до 100%). За умови припинення діяльності в сільській місцевості підприємець повинен сплатити податок на прибуток в повному обсязі за всі минулі роки.

Для збільшення пропозиції соціальних послуг, звичайно, повинен також існувати і платоспроможний попит сільського населення, який в основному залежить від рівня заробітної плати. Заробітна плата працівників, зайнятих у сільському господарстві, повинна забезпечувати їм гідний рівень життя, не нижчий, ніж

працівників найбільш розвинутих виробничих сфер. Без підвищення ефективності роботи сільськогосподарських підприємств, звичайно, досягти високого рівня заробітної плати не можна.

Рис.1. Структурно-функціональна схема фінансово-кредитної системи ефективного функціонування соціальної сфери села

На нашу думку, Україна повинна сьогодні вирішити завдання підвищення ефективності сільського господарства, забезпечення населення продуктами харчування власного виробництва та підтримки його доходів. Необхідність виділення значних державних коштів на створення сучасної матеріально-технічної бази виробництва, в тому числі переробної промисловості, розробки новітніх високоефективних технологій для агропромислового комплексу сьогодні ні в кого не викликає заперечень. Тому в першу чергу, слід надавати кредити для придбання сільськогосподарської техніки за умови погашення значної частини відсотку за кредити з державного бюджету.

Сприятливі умови підвищенню ефективності роботи сільськогосподарських підприємств будуть також характер, темпи земельної та аграрної реформи, становлення багатокладної економіки, рівноправних умов функціонування різних форм власності, формування приватної власності на результати праці, еквівалентного обміну між сільським господарством та іншими галузями. Одночасно при забезпеченні рівності всім формам сільськогосподарського виробництва слід реально сприяти тим формам аграрних формувань, які мають найбільшу ефективність праці та умови для використання сучасних технологій і високопродуктивних засобів обробітку ґрунтів та ведення тваринництва. Ми також вважаємо, що забезпечення пріоритетності ролі науки у здійсненні аграрної реформи, спрямування наукового потенціалу держави на створення умов щодо наближення агропромислового виробництва до передових науково-технічних розробок і технологій, подолання фінансової та інвестиційної кризи, техніко-економічне переоснащення галузей агропромислового комплексу буде сприяти підвищенню ефективності сільськогосподарського виробництва та розвитку соціальної сфери на селі.

На наш погляд, для вирішення проблеми фінансування соціальної сфери слід запровадити соціальний податок. Платниками цього податку повинні бути всі підприємства та організації, незалежно від форми власності, які працюють на території даної сільської (селищної) ради. Для тих господарств, які займаються виробництвом сільськогосподарської продукції, в умовах реформування аграрних відносин і переходу до приватного землеволодіння, об'єктом оподаткування повинна бути земля. Тобто частина земельного

податку обов'язково повинна приймати вигляд соціального податку і залишатися в розпорядженні органів місцевого самоврядування. Ті підприємства, діяльність яких не пов'язана з землею, повинні сплачувати соціальний податок залежно від розміру товарообігу. На селі існує така категорія громадян, яким сьогодні для задоволення життєво необхідних потреб соціальні служби місцевих органів влади надають певні послуги, такі як оранка присадибної ділянки, забезпечення паливом, ремонтні послуги, допомога по господарству та ін. Для надання цих послуг також витрачаються кошти з місцевого бюджету. При введенні обов'язкового соціального податку подібні послуги можуть надаватися громадянам приватними особами у рахунок сплати цього податку.

Але в сучасній ситуації, коли сільськогосподарські підприємства поки що лише розпочинають своє економічне зміцнення, для розвитку соціальної сфери села необхідно більше спрямовувати коштів з державного бюджету. Лише спрямовуючи частину національного доходу держави на розвиток соціальної сфери села можна очікувати позитивних результатів у зміні життя сільського населення, а отже мати майбутнє для всієї країни.

Поповнення бюджету сільських рад може також відбуватися за рахунок благодійних внесків та коштів громадських організацій.

Таким чином, організаційно-економічний механізм підвищення ефективності діяльності соціальної сфери села в умовах формування ринкових відносин в агропромисловому комплексі направлений на практичну реалізацію стійкого, еколого безпечного розвитку агропромислового комплексу та підвищення життєвого рівня сільського населення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Заставецька О.В. Комплексний економічний і соціальний розвиток території: теоретичні та методологічні основи дослідження. – Тернопіль, 1997. – 233 с.
2. Зиновьев Ф.В. Формирование эффективных механизмов хозяйствования в агропромышленном комплексе Крыма. – Симферополь: Таврия, 2001. – 260 с.
3. Орлатий М. Соціальна сфера села. – К.: ІАЕ, 1997. – 200 с.
4. Плащинский Н.А. Инфраструктура и эффективность общественного производства. – Минск, 1985. – С.29.
5. Прокопа І.В. Соціальна інфраструктура села: формування нового механізму розвитку. -К.: Інститут економіки НАН України, 1996. – 172 с.

6. Саблук П.Т. Основні напрями розвитку високоефективного агропромислового виробництва в Україні // Економіка АПК. – 2002. – №1. – С.3-13.

7. Савченко В.Ф. Держава та регіон: регулювання соціально-економічного розвитку:[В 3 кн.]. – К.: Знання, 199.- Кн.3.: Місцевий рівень. – 301 с.

8. Скуратівський В. Особливості соціального розвитку і соціальної політики українського суспільства на сучасному етапі//Вісник УАДУ. – 2000. – №6-3. – С.286-290.

УДК 338.439.5:636

СУТЬ ТА УМОВИ ФОРМУВАННЯ РИНКУ ПРОДУКЦІЇ ТВАРИННИЦТВА В ЧЕРКАСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Н.О.Бленда, асистент

Уманський державний аграрний університет

Питання формування та функціонування ринку продукції тваринництва мають велике значення для забезпечення продовольчої безпеки країни.

Проте на сучасному етапі реформування економіки України, механізм формування та функціонування цього ринку залишається недостатньо вивченим.

Розвитку тваринництва і організації продовольчого ринку в нашій країні присвячено ряд наукових розробок. Чимало попередніх розробок стосовно вказаної галузі мають високу результативність і доцільність. Це публікації Лукінова І.І., Саблука П.Т., Юрчишина В.В., Гайдучького П.І., Андрійчука В.Г.

В статті продовжено розгляд питань по проблемах формування та функціонування ринку продукції тваринництва.

Кожен ринок функціонує відповідно до дії об'єктивних економічних законів, серед яких основними є закон вартості та закон попиту і пропозиції. Ринок виступає як система товарно-грошових відносин, що виникають між покупцями і продавцями, яка включає механізм вільного ціноутворення, вільне підприємництво, рівноправність та конкуренцію суб'єктів господарювання у боротьбі за споживача.